

โอลิมปิก 2008: วาระแห่งทุนและ สถานะในเวทีโลกของจีน

Olympic 2008: Agenda of Capital and Status of China in World Affairs

อภิเชษฐ กาญจนดิษฐ์*
Apichest Kanchanadit

บทคัดย่อ

กีฬาโอลิมปิกเป็นมหกรรมการแข่งขันกีฬาที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของมนุษยชาติ และมีประวัติความเป็นมาอันยาวนาน ในอดีตกีฬารายการนี้เป็นเพียงเวทีเพื่อแสดงศักยภาพของร่างกายมนุษย์ผ่านการแข่งขันในเชิงกีฬา ทว่าในปัจจุบัน กีฬาโอลิมปิกกลับมีนัยความสำคัญที่เกี่ยวพันกับการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมทั้งต่อชาติที่เป็นเจ้าภาพ ประเทศผู้ร่วมแข่งขัน และผู้ชมจากทุกมุมโลก การแข่งขันกีฬาโอลิมปิก ปี 2008 ที่มหานครปักกิ่ง ประเทศจีนได้เป็นเจ้าภาพนั้น เป็นโอกาสให้รัฐบาลจีนได้แสดงสถานภาพอันโดดเด่นของจีนในเวทีโลก ในด้านการเติบโตทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาเศรษฐกิจจีนไปในแนวทางทุนนิยมอย่างเด่นชัด ในขณะที่เดียวกันยังเป็นโอกาสให้แสดงความสามารถในการจัดการ การบริการ และการผลิตของจีน วัตถุประสงค์อีกประการหนึ่ง คือ เป็นการแสดงภาพลักษณ์ของจีนว่าเป็นชาติที่พัฒนาแล้ว และเป็นมิตรไมตรีกับนานาชาติ การได้รับสิทธิ์เป็นเจ้าภาพกีฬาโอลิมปิก 2008 จึงมิได้มีความสำคัญในแง่เกมกีฬา เท่านั้น หากมีความสำคัญ และสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับอย่างก้าวที่สำคัญของจีน ในฐานะมหาอำนาจที่สำคัญชาติหนึ่งของโลกเช่นกัน

*อาจารย์ประจำสาขาประวัติศาสตร์ ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

Abstract

Historically, the Olympic Games have been the most significant sport competition of mankind. In the past, the Games served only as an arena for the manifestation of physical stamina via sport contest. However, at the present the Olympic Games involve not only the sportive aspect but also The political, economic, social and cultural aspects of the host, the participant countries and the spectators around the world as well. For China's government, the Beijing Olympiad in 2008 renders the opportunity for China to display the country's spectacular success in economic growth and her commitment in capitalism. In addition, China wants to show her capabilities in management, in service and in manufacture. The other objective is to show that China has finally become a developed country, maintaining cordial relationship with numerous nations. The Beijing Games in 2008 is one of the steps for China to promote herself as one of the World's super power.

ทันทีที่คณะกรรมการโอลิมปิกสากล (International Olympic Committee: IOC) ประกาศในวันที่ 13 กรกฎาคม ค.ศ. 2001 ให้มหานครปักกิ่ง เมืองหลวงของสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้รับสิทธิ์เป็นเจ้าภาพจัดแข่งขันกีฬาโอลิมปิก (Olympic Games) ครั้งที่ 29 ในปี ค.ศ. 2008 ก็ได้นำมาซึ่งความยินดีปรีดา และการเฉลิมฉลองอย่างยิ่งใหญ่ของประชาชน และรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีน เพราะนอกเหนือจากการได้รับเกียรติเป็นเจ้าภาพกีฬา ซึ่งถือได้ว่าเป็นมหกรรมกีฬาที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของมวลมนุษยชาติแล้ว การได้รับสิทธิ์เป็นเจ้าภาพกีฬาโอลิมปิกยังแสดงให้เห็นถึงการยอมรับจากนานาชาติที่มีต่อศักยภาพ และความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของชาติเจ้าภาพอีกด้วย นอกจากนี้ชาติเจ้าภาพยังสามารถใช้สถานะของผู้จัดกีฬาโอลิมปิกเป็นเสมือน “กระฉก” หรือ “เวที” ที่สะท้อนภาพลักษณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และรวมถึงฐานะในระดับนานาชาติของตนไปสู่สายตา และความรับรู้ของประชาคมโลกอีกด้วย ดังนั้น การเป็นเจ้าภาพโอลิมปิกจึงมิใช่เป็นเพียงแค่ “ผู้ดำเนินการ” หรือ “ผู้จัดการแข่งขันกีฬา” และมีได้เพียงแง่มุมของ “ผลการแข่งขันในสนามกีฬา” เท่านั้น เพราะกีฬาโอลิมปิกยังมีความสัมพันธ์กับ

ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในอีกหลายภาคส่วน ทั้งในระดับเอกชน สังคม รัฐ ของ
ทั้งชาติเจ้าภาพ รวมไปถึงระดับนานาชาติอีกด้วย

บริบทข้างต้นนำไปสู่คำถาม และข้อสนใจของผู้เขียนว่านอกเหนือจาก
แง่มุมหรือเรื่องราวของผลการแข่งขันแล้ว การที่รัฐบาลจีนได้รับสิทธิ์เป็นเจ้าภาพ
ในการแข่งขันโอลิมปิกฤดูร้อนครั้งที่ 29 ในปี ค.ศ. 2008 นั้น สามารถสะท้อน
ให้เห็นความเป็นไปของผู้คน สังคม และรัฐบาลจีนในยุคปัจจุบันได้หรือไม่
อย่างไร

ความเป็นมาของกีฬาโอลิมปิก

หากกล่าวถึงการจัดการแข่งขันกีฬานับพันนับหมื่นรายการที่ถูกจัดขึ้น
ในโลกแล้ว เชื่อได้ว่าไม่มีการจัดการแข่งขันกีฬารายการใดที่ยิ่งใหญ่ เป็นที่
ยอมรับในคุณภาพ และมาตรฐานในการแข่งขัน รวมถึงมีการจัดแข่งขันสืบเนื่อง
ยาวนานที่สุดในประวัติศาสตร์ของมวลมนุษยชาติเท่ากับ “กีฬาโอลิมปิก”

กีฬาโอลิมปิก เป็นชื่อเรียกการแข่งขันกีฬาที่ย้อนกลับไปได้ถึงยุคกรีก
ในราว 1000 ปีก่อนคริสต์ศตวรรษ โดยชาวกรีกได้จัดการแข่งขันกีฬาขึ้น
บริเวณเทือกเขาโอลิมเปีย (Olympia) และเรียกการแข่งขันกีฬานี้ว่า “กีฬา-
โอลิมปิก” โดยที่กีฬาโอลิมปิกในยุคนี้จะจัดการแข่งขันขึ้นทุก ๆ 4 ปี กีฬา-
โอลิมปิกในยุคดังกล่าวจะจัดการแข่งขันกีฬาในประเภทที่เน้นเรื่องความแข็งแกร่ง
ของร่างกาย เช่น การวิ่ง การกระโดด มวยปล้ำ ฟันดาบ และขว้างจักร
 เป็นต้น มีการสันนิษฐานกันว่านอกเหนือจากกีฬาโอลิมปิกจะเป็นการแข่งขัน
เพื่อแสดงถึงความแข็งแกร่งของนักกีฬาแล้ว กีฬาโอลิมปิกอาจเป็นพิธีกรรม
บางส่วนที่ถูกจัดขึ้นเพื่อบูชาเทพเจ้าสูงสุดของกรีก คือ เทพเจ้าซีอุส (Zeus)
อีกด้วย (<http://en.beijing2008.cn/46/74/article211987446.shtml>, 2550)
กีฬาโอลิมปิกในยุคกรีกได้ดำเนินต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลานานนับพันปี จนกระทั่ง
ดินแดนกรีกถูกผนวกเข้าอยู่ใต้อิทธิพลของอาณาจักรโรมันในเวลาต่อมา และ
ในปี ค.ศ. 393 จักรพรรดิธีโอโดซิอุส แห่งโรมัน ได้ประกาศให้ยกเลิกการแข่งขัน-
กีฬาโอลิมปิกดังกล่าวไป เพราะเริ่มมีการว่าจ้างนักกีฬาเข้ามาแข่งขันเพื่อหวัง
รางวัลจากการพนันขั้นต่อ

หลังจากโอลิมปิกในยุคโบราณได้ยกเลิกไปนับพันปี การแข่งขันกีฬาโอลิมปิกถูกรื้อฟื้นขึ้นอีกครั้งหนึ่งโดยชาวฝรั่งเศส ชื่อ “บารอน ปีแอร์ เดอ ดูเบอร์แตง” ซึ่งมีความคิดที่จะฟื้นฟูการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกขึ้นใหม่ จึงได้ติดต่อกับบุคคลสำคัญของประเทศอังกฤษ อเมริกา ฝรั่งเศส ฯลฯ รวม 15 ประเทศ และได้เปิดการประชุมอย่างไม่เป็นทางการขึ้นที่เมืองซอร์บอนน์ ในกรุงปารีส เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน ค.ศ. 1892 และประกาศว่าการแข่งขันโอลิมปิกซึ่งได้หยุดการแข่งขันมานานกว่า 15 ศตวรรษจะถูกรื้อฟื้นขึ้นใหม่ โดยคณะกรรมการผู้เข้าร่วมประชุมมีมติร่วมกันว่าจะจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกยุคใหม่ขึ้น โดยกำหนดให้มีการแข่งขัน 4 ปีต่อ 1 ครั้ง และให้ชาติสมาชิกหมุนเวียนผลัดเปลี่ยนกันไปเป็นเจ้าภาพในการจัดการแข่งขัน สำหรับการแข่งขันครั้งแรกให้จัดขึ้น ณ กรุงเอเธนส์ ประเทศกรีซ ในปี ค.ศ. 1896 เพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งการถือกำเนิดของกีฬาโอลิมปิกในยุคโบราณ พร้อมกันนี้ที่ประชุมยังได้กำหนดคำขวัญของกีฬาโอลิมปิก คือ “เร็วกว่า สูงกว่า และแข็งแกร่งกว่า” และจัดทำธงโอลิมปิกขึ้น มี 5 ห่วงสี ประกอบด้วย น้ำเงิน เหลือง ดำ เขียว และแดง บนพื้นธงสีขาว แต่ละห่วงเป็นสัญลักษณ์แทนทวีปต่าง ๆ (Richard D. Mandell, 1992) และนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา กีฬาโอลิมปิกสมัยใหม่ก็จัดการแข่งขันมาโดยตลอดจนกระทั่งปัจจุบัน อย่างไรก็ตามได้มีการริเริ่มการจัดกีฬาโอลิมปิกฤดูหนาวขึ้นเพื่อแข่งขันกีฬาที่เป็นที่นิยมของประเทศเมืองหนาว โดยกำหนดให้มีวาระการจัดการแข่งขัน 4 ปีต่อ 1 ครั้ง เช่นกัน และให้มีการจัดสลับกันในวาระ 2 ปี กับกีฬาโอลิมปิกเดิมซึ่งต่อมาจะเรียกกันว่ากีฬา “โอลิมปิกฤดูร้อน” เพื่อให้สอดคล้องกับโอลิมปิกฤดูหนาว คือ หากกีฬาโอลิมปิกฤดูร้อนจัดในปี ค.ศ. 2000 และ 2004 กีฬาโอลิมปิกฤดูหนาวก็จะจัดแข่งขันในปี ค.ศ. 2002 และ 2006 เป็นต้น

กีฬาโอลิมปิกยุคใหม่: นัยยะและความสำคัญ

จากช่วงเวลาแห่งการเริ่มต้นจนกระทั่งปัจจุบัน กีฬาโอลิมปิกสมัยใหม่มิได้ถูกจดจำในฐานะของการแข่งขันกีฬาที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของมนุษยชาติเท่านั้น

เพราะกีฬาโอลิมปิกมิได้เป็นเพียงรายการกีฬาที่จัดแข่งขันกีฬาหลากหลายประเภทที่สุด หรือเป็นรายการกีฬาที่เต็มไปด้วยผู้เข้าแข่งขันที่มีความสามารถสูงจากทั่วทุกมุมโลก แต่กีฬาโอลิมปิกยังมีความสำคัญ และสัมพันธ์กับแง่มุมอื่น ๆ ที่นอกเหนือไปจากแง่มุมของกีฬาทั้งต่อชาติเจ้าภาพ ผู้เข้าร่วมการแข่งขัน และแม้แต่บริบททางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของโลกในช่วงเวลาต่าง ๆ อีกมากมาย ดังจะเห็นได้ว่ามีหลายครั้งหลายคราที่การแข่งขันกีฬาโอลิมปิกจะถูกจดจำในฐานะของ “เวที” ที่ถูกบุคคลหลายฝ่ายใช้เพื่อแสดงออกถึงวัตถุประสงค์อื่น ๆ นอกเหนือจากการกีฬา และหลายครั้งเช่นกันที่เหตุการณ์เหล่านั้นได้สะท้อนให้เห็นบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของโลกในช่วงเวลานั้นได้เป็นอย่างดี เช่น

ในกีฬาโอลิมปิกครั้งที่ 14 ซึ่งจัดขึ้นที่มหานครลอนดอน ประเทศอังกฤษ ในปี ค.ศ. 1948 บรรดาประเทศอาหรับไม่ส่งนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันเพื่อประท้วงในกรณีที่ยังมีเหตุการ์ณที่อังกฤษ และชาติมหาอำนาจยอมรับการสถาปนาประเทศอิสราเอลในดินแดนตะวันออกกลาง หรือ ในกีฬาโอลิมปิก ครั้งที่ 16 ณ เมืองเมลเบิร์น ออสเตรเลีย ในปี ค.ศ. 1956 ซึ่งประเทศสเปน เนเธอร์แลนด์ สวิตเซอร์แลนด์ ถอนตัวจากการแข่งขันเพื่อประท้วงที่สหภาพโซเวียตยกกองกำลังเข้าสู่ประเทศฮังการี นอกจากนี้ยังมีเหตุการ์ณที่เกิดขึ้นเมื่อกีฬาโอลิมปิกครั้งที่ 20 ซึ่งจัดขึ้น ณ เมืองมิวนิค ประเทศเยอรมันตะวันตก ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1972 โดยกลุ่มผู้ก่อการร้ายชาวปาเลสไตน์ ซึ่งใช้ชื่อกลุ่มว่า “กันยายนทมิฬ” (Black September) ได้บุกเข้าหมู่บ้านนักกีฬา และจับนักกีฬารวมทั้งผู้ฝึกสอนชาวอิสราเอลเป็นตัวประกันเพื่อเรียกร้องให้ทางการอิสราเอลปล่อยนักโทษชาวอาหรับที่อิสราเอลคุมขังไว้ ก่อนที่ต่อมาปฏิบัติการช่วยเหลือตัวประกันจะล้มเหลวทำให้นักกีฬา และผู้ฝึกสอนชาวอิสราเอลเสียชีวิตถึง 11 คน ซึ่งเหตุการ์ณนี้ มีผลสืบเนื่องมาจากความขัดแย้งระหว่างอิสราเอลกับชาติในตะวันออกกลาง นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการที่ชาติมหาอำนาจเคยใช้การแข่งขันกีฬาโอลิมปิกเป็นเวทีเพื่อประลองกำลัง และแสดงความขัดแย้งต่อกัน โดยเฉพาะในสมัยสงครามเย็น ซึ่งโลกแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย ตามอุดมการณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจ คือ ฝ่ายประชาธิปไตยที่นำโดยสหรัฐอเมริกา กับฝ่าย

คอมมิวนิสต์ที่นำโดยสหภาพโซเวียต โดยในการจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก ครั้งที่ 22 ที่มอสโกว์ ประเทศสหภาพโซเวียต ในปี ค.ศ. 1980 กลุ่มประเทศประชาธิปไตย ที่นำโดยสหรัฐอเมริกาตัดสินใจไม่ส่งนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันอันเนื่องมาจากความไม่พอใจที่สหภาพโซเวียตส่งกองกำลังเข้ายึดครอง ออฟกานิสถานในปี ค.ศ. 1979 ซึ่งทำให้ในกีฬาครั้งนี้มีประเทศที่ไม่ส่งนักกีฬาเข้าร่วม ทำการแข่งขันถึงกว่า 60 ประเทศ และในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก ครั้งต่อมาในปี ค.ศ. 1984 ซึ่งลอสแอนเจลิส สหรัฐอเมริกาเป็นเจ้าภาพนั้น ฝ่ายสหภาพโซเวียต และชาติพันธมิตรก็ปฏิเสธไม่ส่งนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันโดยอ้างว่าไม่มั่นใจในระบบการรักษาความปลอดภัยของเจ้าภาพ เพื่อเป็นการตอบโต้ฝ่ายสหรัฐอเมริกา และพันธมิตร เป็นต้น (Wilbert Marcellus Leonard, 1984: 376 - 378) ปรัชญาการณ้ข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่าง กีฬากับการเมืองได้เป็นอย่างดี ข้อสรุปที่ชัดเจนที่สุดของประเด็นนี้อาจเห็นได้จากข้อเสนอของ คริสโตเฟอร์ ฮาร์ ฮิลล์ (Christopher R. Hill) ซึ่งเป็นผู้ที่สนใจศึกษาความสัมพันธ์ของการเมือง และกีฬาโอลิมปิกที่ว่า แท้จริงแล้วกีฬาโอลิมปิกมีความเกี่ยวพันกับการเมืองตั้งแต่วันที่บารอน ปีแอร์ เดอ ดูเบอร์แตง เชื่อเชิญตัวแทนจากชาติต่าง ๆ มาร่วมกันวางแผนเพื่อจัดกีฬาโอลิมปิกแล้วนั่นเอง (Christopher R. Hill, 1992: 31)

นอกจากนี้กีฬาโอลิมปิกยังเป็นเสมือน “เวที” ซึ่ง “เจ้าภาพ” ในการจัดการแข่งขันใช้เพื่อแสดงถึงภาพลักษณ์ตามที่ตนต้องการจะนำเสนอสู่สายตาของโลก โดยเฉพาะการนำเสนอภาพลักษณ์ของความ “สมบูรณ์แบบ” ในการรับมือกับภาวะการเป็นเจ้าภาพซึ่งต้องถึงพร้อมทั้งในเรื่องของสาธารณูปโภค เทคโนโลยี สภาพความเป็นอยู่ และคุณภาพชีวิต วัฒนธรรม ความเป็นมิตร รวมถึงความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของนักกีฬา ผู้ฝึกสอน ผู้ตัดสิน ผู้ชม และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากทุกมุมโลก จึงอาจกล่าวได้ว่าการเป็นเจ้าภาพกีฬาโอลิมปิกเป็นหนึ่งในโอกาสอันดีที่จะทำให้ชาติเจ้าภาพสามารถประกาศตัว และแสวงหาการยอมรับจากนานาชาติในฐานะของ “ชาติมหาอำนาจ” หรือ “ชาติที่พัฒนาแล้ว” ตัวอย่างที่น่าสนใจในกรณีนี้ คือ การที่มหานครโตเกียว ประเทศญี่ปุ่นเป็นเจ้าภาพโอลิมปิก ครั้งที่ 18 ในปี ค.ศ. 1964 และ

การที่มหานครมิวนิค ประเทศเยอรมันตะวันตกเป็นเจ้าภาพกีฬาโอลิมปิกครั้งที่ 20 ในปี ค.ศ. 1972 ซึ่งทั้งสองชาตินี้ต่างก็เคยเป็นผู้พ่ายแพ้ในสงครามโลกครั้งที่สองมาก่อน แต่ก็สามารถฟื้นฟูบูรณะประเทศของตนขึ้นมาจากความพังพินาศได้ภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว การรับมือ และบริหารจัดการมหกรรมกีฬาขนาดใหญ่ระดับโลกของทั้งสองชาตินี้สามารถแสดงให้เห็นถึงขีดความสามารถในการพัฒนาประเทศอย่างรวดเร็วของทั้งสองชาติได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังมีกรณีของประเทศเกาหลีใต้ซึ่งเสนอตัวเป็นเจ้าภาพกีฬาโอลิมปิกครั้งที่ 24 ในปี ค.ศ. 1988 หลังจากทีเกาหลีใต้ได้ทำการพัฒนาประเทศอย่างรวดเร็วนับตั้งแต่การสิ้นสุดสงครามเกาหลีในช่วงต้นทศวรรษที่ 1950 และกีฬาโอลิมปิกครั้งดังกล่าวก็เป็นเสมือนเวทีในการเปิดตัวเกาหลีใต้ในฐานะ “ประเทศที่พัฒนาแล้ว” ออกสู่สายตาของโลกได้เป็นอย่างดี จึงอาจกล่าวได้ว่ากีฬาโอลิมปิกไม่ได้เป็นเพียงแค่การแข่งขันกีฬารายการหนึ่งเท่านั้น แต่ยังมี ความสำคัญ และนัยยะอื่น ๆ ที่แฝงอยู่กับมหกรรมกีฬาโอลิมปิกอีกหลายแง่มุมเช่นกัน

สาธารณรัฐประชาชนจีนกับการเข้าร่วมกีฬาโอลิมปิก

สำหรับสาธารณรัฐประชาชนจีนแล้วนี้ไม่ใช่ครั้งแรกที่ดินแดนแห่งนี้มีส่วนร่วมในมหกรรมกีฬาโอลิมปิก เพราะสาธารณรัฐประชาชนจีนเริ่มส่งนักกีฬาของตนเข้าร่วมแข่งขันในกีฬาโอลิมปิกเป็นครั้งแรกตั้งแต่การแข่งขันกีฬาโอลิมปิกครั้งที่ 15 ซึ่งจัดขึ้นที่เมืองเฮลซิงกิ ประเทศฟินแลนด์ ในปี ค.ศ. 1952 แต่สำหรับกีฬาโอลิมปิกครั้งที่ 29 ในปี ค.ศ. 2008 นับเป็นครั้งแรกที่จีนได้รับเกียรติให้เป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขัน และนับเป็นชาติที่ 3 ในเอเชียที่ได้รับสิทธิ์นี้ต่อจากญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ โดยที่ผ่านมาในปี ค.ศ. 1993 รัฐบาลจีนเคยเสนอตัวขอเป็นเจ้าภาพกีฬาโอลิมปิกครั้งที่ 27 ซึ่งมีกำหนดการแข่งขันในปี ค.ศ. 2000 แต่ในครั้งนั้นคณะกรรมการโอลิมปิกสากลได้ตัดสินใจให้เมืองซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลียได้รับสิทธิ์ในการเป็นเจ้าภาพในการจัดแข่งขันกีฬาโอลิมปิกครั้งดังกล่าว อย่างไรก็ตามในเวลาต่อมารัฐบาลจีนได้เสนอตัวขอเป็นเจ้าภาพกีฬาโอลิมปิก

อีกครั้งหนึ่งในปี ค.ศ. 2001 เพื่อขอสิทธิ์ในการเป็นเจ้าภาพกีฬาโอลิมปิกครั้งที่ 29 ซึ่งมีกำหนดให้จัดขึ้นในปี ค.ศ. 2008

การยื่นข้อเสนอของสาธารณรัฐประชาชนจีนในการเสนอให้ปักกิ่งเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกครั้งที่ 29 ต้องเผชิญหน้ากับคู่แข่งที่สำคัญหลายเมือง เช่น โตรอนโตของแคนาดา ปารีสของฝรั่งเศส อิสตันบูลของตุรกี โอซาก้าของญี่ปุ่น ซึ่งเมืองเหล่านี้ คือ เมืองที่ผ่านเข้ารอบสุดท้ายในการพิจารณาคัดเลือกของคณะกรรมการโอลิมปิกสากล ในขณะที่ก่อนหน้านี้มีเมืองสำคัญหลายเมืองที่ยื่นเสนอขอเป็นเจ้าภาพแต่ถูกตัดสินว่าไม่ผ่านเกณฑ์การพิจารณาในเบื้องต้น เช่น กรุงเทพมหานคร ไคโรของอียิปต์ ฮาวานาของคิวบากัวลาแลมเปอร์ของมาเลเซีย เป็นต้น ซึ่งในที่สุดแล้วคณะกรรมการโอลิมปิกสากลก็มีมติให้มหานครปักกิ่ง เมืองหลวงของจีนได้รับสิทธิเป็นเจ้าภาพในการจัดแข่งขันกีฬาโอลิมปิกครั้งที่ 29 ด้วยคะแนนเสียง 56 คะแนน โดยมีโตรอนโตมีคะแนนตามมาเป็นลำดับที่สองด้วยคะแนน 22 คะแนน

กีฬาโอลิมปิก: นัยยะที่สำคัญต่อประเทศจีน

ดังที่ได้กล่าวไปในข้างต้นว่ากีฬาโอลิมปิกมิได้มีความหมายและความสำคัญในแง่มุมมองของกีฬาเท่านั้น หากแต่ยังเป็นเวทีที่สะท้อนถึงความสำคัญ และความสัมพันธ์ต่อแง่มุมอื่น ๆ อีกหลายด้าน และสำหรับจีนแล้วการเป็นเจ้าภาพกีฬาโอลิมปิกครั้งที่ 29 ก็มีความหมายมากกว่าการเป็นเพียงผู้ดำเนินการจัดการแข่งขันกีฬาเท่านั้นเช่นกัน สำหรับผู้เขียนแล้วมีความคิดเห็นว่าท่าทีและทิศทางการดำเนินงานของรัฐบาลจีนต่อการเป็นเจ้าภาพจัดกีฬาโอลิมปิก ครั้งที่ 29 นี้ ได้สะท้อนให้เห็นนัยยะที่น่าสนใจของสังคม และรัฐจีนอย่างน้อยที่สุด 2 ประการด้วยกัน คือ 1. ประเด็นที่ว่าด้วยทุน และระบบเศรษฐกิจของจีน และ 2. ประเด็นที่ว่าด้วยสถานะของจีนในเวทีโลก

1. ประเด็นที่ว่าด้วยทุนและระบบเศรษฐกิจของจีน

นับตั้งแต่ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนได้เปลี่ยนแปลงการปกครองเข้าสู่ระบบสังคมนิยม-คอมมิวนิสต์ มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1949 เศรษฐกิจของ

ดินแดนแห่งนี้ได้ผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงมาอย่างมากมาย ผ่านพบมา ทั้งความรุ่งโรจน์รวมทั้งความล้มเหลวนานัปการ โดยในระยะแรกที่พรรคคอมมิวนิสต์จีนยึดครองอำนาจรัฐ และควบคุมแผ่นดินจีนได้นั้น การเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของดินแดนแห่งนี้อยู่ในภาวะใกล้เคียงกับความล่มสลาย ระบบโครงสร้างของรัฐ และสาธารณูปโภคต่าง ๆ ไร้ซึ่งประสิทธิภาพ เพราะนับตั้งแต่ราวคริสต์ศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมาแผ่นดินจีนต้องเผชิญหน้ากับ ปัญหาและภัยคุกคามต่าง ๆ เช่น การคุกคามจากมหาอำนาจตะวันตก การก่อกบฏ ของชาวไร่-ชาวนาในพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศ การปฏิวัติโค่นล้มระบอบ สมบูรณาญาสิทธิราชย์ สงครามกลางเมืองระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์จีนกับ พรรคกั๋วมิน ต้ง และสงครามการขับไล่ญี่ปุ่นออกจากการยึดครองดินแดนจีน ดังนั้น เมื่อพรรคคอมมิวนิสต์จีน สามารถยึดครองอำนาจรัฐมาได้โดยสมบูรณ์ แล้วจึงมีภารกิจอันใหญ่หลวงในการฟื้นฟูสภาพการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ของจีนขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง โดยมีแนวทางสังคมนิยม-คอมมิวนิสต์เป็นกรอบ คิดสำคัญในการพัฒนาการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เหมา เจ๋อ ตุง ประธานพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยมีสถานะเป็นผู้นำสูงสุดของประเทศชาติ และประชาชนจีนทั้งหมด แต่ถึงแม้ว่าเหมา เจ๋อ ตุง คือผู้มีชื่อเสียงในฐานะนักปฏิวัติ นักการทหาร กวี นักทฤษฎี และผู้นำคนสำคัญของพรรคคอมมิวนิสต์ แห่งประเทศจีน ทว่าเขาก็มิใช่ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องเศรษฐกิจมากนัก ดังนั้น ผลงานที่ได้รับการยอมรับของเหมา เจ๋อ ตุง จึงเป็นมิติทางการเมืองเสียเป็นส่วนใหญ่ โดยในด้านเศรษฐกิจนั้นเหมา เจ๋อ ตุง มุ่งหวังที่จะสร้างประเทศจีน ให้เป็นดินแดนสังคมนิยม-คอมมิวนิสต์ที่สมบูรณ์โดยปฏิเสธแนวทางทุนนิยม อย่างชัดเจน ดังนั้น นโยบายสำคัญในด้านเศรษฐกิจของเหมา เจ๋อ ตุง จึง ผูกพันกับแนวทางสังคมนิยม-คอมมิวนิสต์ อย่างเคร่งครัด เช่น นโยบาย ก้าวกระโดดไกล (Great Leap Forward) ในระหว่างปี ค.ศ. 1958-1959 ซึ่งเน้นการระดมพลังมวลชน และทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งหมดมาใช้อย่างเต็มที่ โดยอาศัยการผลิตในระบบคอมมูน ทั้งนี้ยังรวมถึงนโยบายทางการเมือง และ วัฒนธรรม ที่เน้นความเป็นสังคมนิยม-คอมมิวนิสต์อย่างสุดโต่ง เช่น

“การปฏิวัติวัฒนธรรม” (The Cultural Revolution) ในช่วงปี ค.ศ. 1966-1976 ซึ่งเสนอให้ทำลาย ความคิดความเชื่อแบบเดิม และสร้างความคิดความเชื่อใหม่ ให้แก่ชาวจีน อันได้แก่ ความคิดแบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์นั่นเอง ซึ่งต่อมา ข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ได้แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่านโยบายเหล่านี้ แทบไม่ได้พัฒนา ระบบเศรษฐกิจของจีนมากนัก

รูปแบบ และแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศจีนก้าวเข้าสู่ ความเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญหลังจาก เหมา เจ๋อ ตุง เสียชีวิตในปี ค.ศ. 1976 ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงชั่วคราวทางการเมืองภายในพรรคคอมมิวนิสต์จีน โดยเต็ง เสี่ยว ผิงก้าวขึ้นมาช่วงชิงฐานะการเป็นผู้นำสูงสุดทางการเมือง และการบริหารประเทศอย่างเต็มตัวตั้งแต่นั้น ปี ค.ศ. 1978 และนับตั้งแต่นั้น เป็นต้นมา นโยบายของรัฐบาลจีนที่ว่าด้วยเศรษฐกิจก็เปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง นั่นคือ การหันเหไปพึ่งพากระแสของทุนนิยมอย่างชัดเจน การเปลี่ยนแปลง ทิศทางการเศรษฐกิจอย่างสำคัญในยุคเต็ง เสี่ยว ผิง ทำให้มีนักวิชาการบางกลุ่ม เสนอว่านี่คือการปฏิวัติครั้งที่ 3 ของจีนในคริสต์ศตวรรษที่ 20 ซึ่งครั้งแรก คือ การที่ ดร. ซุน ยัต เซ็น ปฏิวัติโค่นล้มระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ใน ปี ค.ศ. 1911 และครั้งที่สอง คือ การที่เหมา เจ๋อ ตุง นำพรรคคอมมิวนิสต์ จีนปฏิวัติในปี ค.ศ. 1949 โดยกล่าวกันว่า การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในยุค เต็ง เสี่ยว ผิง นี้ได้นำมาซึ่งยุคแห่งความรุ่งโรจน์ และมั่งคั่งของจีน (Ian G. Cook & Geoffrey Murray, 2001: 1) ในขณะที่นักวิชาการบางคนสรุปถึงขั้น ที่ว่ายุคของเต็ง เสี่ยว ผิงเป็นยุคที่ “ผิง” แนวความคิดต่าง ๆ ของเหมา เจ๋อ ตุง ทิ้งไป (Richard Baum, 1994)

ในบรรดากลุ่มผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์จีน เต็ง เสี่ยว ผิง ถือเป็นหนึ่งใน ผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกลไกของตลาด และทุนรวมไปถึงความเชื่อมโยง ของเครือข่ายระบบเศรษฐกิจโลกเป็นอย่างดี และที่ผ่านมาก็เคยรับหน้าที่ดูแล ระบบเศรษฐกิจของจีนมาก่อนที่จะถูกลดบทบาทไปในช่วงปฏิวัติวัฒนธรรม เนื่องจากมีแนวความคิดทางเศรษฐกิจที่ต่างจากเหมา เจ๋อ ตุง ดังนั้น เมื่อเขามีโอกาสกลับมาใช้อำนาจในการบริหารประเทศจึงมีโอกาสนำแนวทางการพัฒนา เศรษฐกิจตามความคิดของตนมาใช้อีกครั้งหนึ่ง นโยบายสำคัญทางเศรษฐกิจ

ที่มีชื่อเสียง ของเต็ง เลี้ยว ผิง ได้แก่นโยบาย 4 ทันสมัย (ความทันสมัย ในด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์ และการป้องกันประเทศ) นโยบายการเปิดการค้ากับนานาชาติ รวมถึงการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone) ตามพื้นที่แนวชายฝั่ง ซึ่งเป็นนโยบายที่มีการอำนวยความสะดวกในเรื่องระบบสาธารณูปโภค และมาตรการลดหย่อนภาษี เพื่อดึงดูดเงินลงทุนจากต่างชาติ และเริ่มเปิดโอกาสให้เอกชนมีโอกาสเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินมากขึ้น เต็ง เลี้ยว ผิง อธิบายถึงการเปลี่ยนท่าที และนโยบายด้านเศรษฐกิจของประเทศจากเดิมที่เน้นสังคมนิยมแบบเข้มข้นในสมัยเหมา เจ๋อ ตุง มาสู่การเป็นประเทศที่มุ่งเน้นแนวทางทุนนิยมมากขึ้นนี้ว่าเป็นการปรับตัวเพื่อสร้าง “สังคมนิยมที่ทันสมัย” (Socialist Modernization) ซึ่งจะเป็น “สังคมนิยมแบบจีน” (Socialist with Chinese Characteristics) จากความริเริ่มของเต็ง เลี้ยว ผิงเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจของจีนเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ดังจะเห็นได้ว่านับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1979-2004 ระดับเศรษฐกิจของจีนเติบโตขึ้นเฉลี่ยปีละ 9.6% โดยตัวเลขผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) ของจีนเพิ่มขึ้นจาก 147,300 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี ค.ศ. 1979 มาเป็น 1,930,894 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี ค.ศ. 2004 และเมื่อถึง ปี ค.ศ. 2005 ก็เพิ่มขึ้นสูงถึง 2,223,426 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (เขียน ธีระวิทย์, 2549: 227) การขยายตัวอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจจีนทำให้ในช่วงปลายทศวรรษที่ 1990 มีการคาดการณ์ กันว่าถ้าเศรษฐกิจจีนยังเติบโตอย่างต่อเนื่องแล้ว ภายในปี ค.ศ. 2015-2020 จีนก็จะกลายเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจที่เข้มแข็งที่สุดของโลก (Martin F. Farrel, 1997: 62)

ถึงแม้ว่าในปัจจุบันจีนจะยังคงปกครองด้วยระบอบคอมมิวนิสต์ แต่ผู้คน สังคม และรัฐบาลจีนก็ปรับตัวให้เข้ากับกระแสทุนนิยมที่ไหลบ่าไปทั่วโลกได้อย่างกลมกลืน ดังจะเห็นได้ว่าทุกวันนี้ตามเมืองใหญ่ ๆ ของจีนเต็มไปด้วยห้างร้าน และสีสันแห่งการค้าไม่ต่างไปจากเมืองใหญ่อื่น ๆ ของโลก ชาวจีนสามารถบริโภคอุปโภคสินค้าที่นำเข้ามาได้จากทั่วทุกมุมโลก ในขณะที่เดียวกัน สินค้าออกของจีนก็ส่งไปขายทั่วทุกมุมโลกเช่นกัน ผู้ประกอบการรายใหญ่

ของจีนยังสามารถพัฒนาศักยภาพของสินค้า และขยายการลงทุนไปยังต่างแดนได้อย่างกว้างขวาง เช่น กรณีของบริษัท LENOVO ซึ่งเป็นบริษัทผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ ผู้นำของจีนสามารถขยายการลงทุนถึงขนาดที่สามารถซื้อกิจการบางส่วนของบริษัทยักษ์ใหญ่ของอุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์ หรือ กรณีของ CNOOC บริษัทพลังงาน และปิโตรเลียมชั้นนำของจีนที่เคยซื้อกิจการของ UNOCAL ซึ่งเป็นบริษัทพลังงานชั้นนำของสหรัฐฯ ทั้งนี้ไม่ต้องกล่าวถึงรัฐบาลจีนที่นำตัวเองเข้าไปผูกพันกับกระแสนิยมของโลกอย่างเต็มตัวด้วยการสมัครเข้าเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก (World Trade organization: WTO) มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 2001 แล้ว ปรัชญาการณณ์เช่นนี้สะท้อนให้เห็นว่าจีนได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของกระแสเศรษฐกิจแบบทุนนิยมแล้วอย่างชัดเจน

นับตั้งแต่การแข่งขันกีฬารายการสำคัญ ๆ ของโลกกลายเป็นเรื่องที่ซับซ้อน มากขึ้นกว่า “รายการแข่งขันกีฬา” เพราะเริ่มมีเรื่องของการเมือง และผลประโยชน์ มากมายเข้ามาเกี่ยวข้อง มหากรรมกีฬาโอลิมปิกก็หนีไม่พ้นจากวงจรนี้เช่นกัน การจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกครั้งหลัง ๆ หลายครั้งหลังเริ่มกลายเป็นเวทีซึ่ง “ทุน” จากหลายแหล่งเข้ามาเกี่ยวข้อง ทั้งในเรื่องของการลงทุนจัดการแข่งขัน รวมถึงสิทธิประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับนักกีฬา และการแข่งขัน เช่น ค่าลิขสิทธิ์สินค้า และการถ่ายทอดสัญญาณภาพ และเสียงของการแข่งขัน เป็นต้น ดังนั้นกีฬาโอลิมปิก ค.ศ. 2008 จึงอาจเป็นโอกาสอันดีที่รัฐบาลจีนจะใช้ฐานะของการเป็นเจ้าภาพกีฬาดังกล่าว เพื่อพิสูจน์ตนเองให้โลกเห็นถึงความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับกระแสนิยม และแสดงออกให้ชาวโลกเห็นถึงความเจริญเติบโตของระบบเศรษฐกิจจีน ทั้งในเรื่องของการใช้เงินเป็นจำนวนมหาศาลในการดำเนินการเป็นเจ้าภาพจัดกีฬาโอลิมปิก เช่น การสร้างสนามกีฬาแห่งชาติแห่งใหม่ ซึ่งมีลักษณะคล้าย “รังนก” และรองรับผู้เข้าชมการแข่งขันได้ถึง 90,000 คน ด้วยงบประมาณมหาศาลกว่า 423 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (http://en.wikipedia.org/wiki/Beijing_National_Stadium, 2550) ทั้งนี้ยังรวมไปถึงสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ ที่ว่าจ้างสถาปนิก และบริษัทรับออกแบบสถาปัตยกรรมระดับโลกเข้ามาออกแบบ และใช้งบประมาณมหาศาลการ

ในการก่อสร้าง เช่น สถานีโทรทัศน์แห่งชาติของจีน (China Central Television Corporation: CCTV) ซึ่งออกแบบโดย Ole Scheeren สถาปนิกผู้มีชื่อเสียงชาวดัตช์ รวมถึงสนามบิณนาชาติปักกิ่งซึ่งปรับปรุงรูปแบบ และพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขึ้นใหม่ก็ออกแบบโดย บริษัทออกแบบสถาปัตยกรรมจากอังกฤษ (Catherine McGuigan, 2007: 16-17) ในขณะที่สนามกีฬาแห่งชาติแห่งใหม่ก็ถูกออกแบบโดย บริษัทชั้นนำของสวิตเซอร์แลนด์ คือ Herzog & de Meuron ซึ่งร่วมมือกับสภาวิจัย และออกแบบสถาปัตยกรรมแห่งประเทศจีน (Xiang Jianguo, 2004: 46) เป็นต้น

ภายใต้กระแสแห่งทุนนิยมที่เชื่อมกราก กีฬาโอลิมปิกครั้งที่ 29 ในปี ค.ศ. 2008 จึงเป็นการผสมผสานทุนเข้ากับกีฬาอย่างลงตัว และโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศเจ้าภาพอย่างจีน ซึ่งจะได้พิสูจน์ให้ทั่วโลกเห็นอย่างชัดเจนถึงการผสมผสานทุนกับกีฬาเข้าด้วยกันโดยตัวอย่างที่น่าสนใจคือการที่รัฐบาลจีนได้ตั้งหน่วยงานจัดการธุรกิจ และผลประโยชน์เกี่ยวเนื่องมาจากการจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกขึ้นเช่นกัน โดยให้มีหน้าที่รับผิดชอบที่หลากหลาย เช่น เพื่อจัดการดูแลผู้สนับสนุนการแข่งขัน เปิดจอง และจำหน่ายบัตรเข้าชมกีฬาโอลิมปิก รวมไปถึงดูแลเรื่องลิขสิทธิ์สินค้าภายใต้สัญลักษณ์กีฬาโอลิมปิก ค.ศ. 2008 ทั้งนี้ยังรวมไปถึงลิขสิทธิ์ในการถ่ายทอดกีฬาโอลิมปิกอีกด้วย ซึ่งหน่วยงานนี้ถูกก่อตั้งขึ้นเมื่อ วันที่ 1 กันยายน ค.ศ. 2003 (Xiang Jianguo, 2004: 46) จะเห็นได้ว่าในกีฬาโอลิมปิกครั้งนี้รัฐบาลจีนเปิดรับการสนับสนุนรวมถึงการร่วมทุน และการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์กับบริษัทยักษ์ใหญ่ทั้งที่เป็นของจีน และบริษัทข้ามชาติเป็นจำนวนมาก เช่น Coca-Cola, Atos Origin, General Electric, Kodak, Lenovo, Manulife, McDonald's, Omega, Panasonic, Samsung and Visa. Bank of China, China Network, Sinopec, CNPC, China Mobile, Volkswagen (China), Adidas, Johnson & Johnson, Air China, PICC P&C and State Grid (<http://en.beijing2008.cn/93/36/article214003693.shtml>, 2550) นอกจากนี้รัฐบาลจีนยังเปิดร้านค้าเพื่อขายของที่ระลึกแก่ผู้มาชมการแข่งขันอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งจากสถิติของทางการจีนพบว่าเมื่อสิ้นสุดเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2007 ภายในประเทศจีนมีร้านค้า

ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลจีนซึ่งจำหน่ายสินค้าที่ระลึกเกี่ยวกับกีฬาโอลิมปิกมากกว่า 800 ร้าน และจำหน่ายสินค้าจำพวกของที่ระลึก เช่น ตุ๊กตา พวงกุญแจ เสื้อผ้า ฯลฯ กว่า 5,000 รายการ รวมถึงการเปิดเว็บไซต์ www.2008eshop.com เพื่อให้มีการสั่งซื้อสินค้าทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตอีกด้วย ทั้งนี้ยังรวมถึงการจำหน่ายบัตรเข้าชมพิธีเปิด-ปิด และการแข่งขันกีฬาประเภทต่าง ๆ ที่มีราคาสูงยิ่ง เช่น ราคาบัตรเข้าชมพิธีเปิดซึ่งมีราคาระหว่าง 200-5,000 เหรียญสหรัฐฯ ในขณะที่บัตรเข้าชมพิธีปิดมีราคาระหว่าง 150-3,000 เหรียญสหรัฐฯ (http://english.people.com.cn/200704/16/eng20070416_366718.html, 2550)

หากกีฬาโอลิมปิกครั้งนี้สามารถดำเนินงานให้ลุล่วงไปตามแผนงานที่รัฐบาลจีนวางไว้แล้ว ผลประโยชน์นานับประการก็จะตกแก่สังคม ประชาชน และรัฐบาลจีนอย่างไม่ต้องสงสัย โดยเฉพาะในเรื่องเศรษฐกิจ และผลประโยชน์ต่าง ๆ เพราะนอกจากสิทธิประโยชน์ข้างต้นซึ่งเป็นผลประโยชน์โดยตรงแล้ว กีฬาโอลิมปิกครั้งนี้ก็น่าจะเป็นเวทีให้สินค้า และผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ของจีนได้ปรากฏตัวสู่สายตาของชาวโลกมากขึ้นเช่นเดียวกับเมื่อครั้งที่ญี่ปุ่นเป็นเจ้าของกีฬาโอลิมปิก ซึ่งทำให้สินค้าของญี่ปุ่น เช่น Toyota, Honda, Sony ฯลฯ ได้เผยแพร่สู่สายตาคนทั่วโลก และก็เป็นเช่นเดียวกับเมื่อครั้งที่เกาหลีใต้ใช้กีฬาโอลิมปิกเป็นเวทีเปิดตัวสินค้าของเกาหลี เช่น Samsung, Hyundai, Daewoo ฯลฯ ออกสู่สายตาของชาวโลกเช่นกัน ซึ่งทั้งนี้ผลประโยชน์เหล่านี้ น่าจะยิ่งส่งผลให้เศรษฐกิจของจีนเติบโตขึ้นอีก ดังตัวอย่างที่เคยปรากฏว่าการเป็นเจ้าภาพโอลิมปิกทำให้เศรษฐกิจของประเทศเจ้าภาพเติบโตขึ้น เช่น กรณีของญี่ปุ่น ซึ่งถึงแม้ว่าก่อนที่จะได้เป็นเจ้าภาพจัดกีฬาโอลิมปิกนั้น เศรษฐกิจของญี่ปุ่นได้มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง และมีการขยายตัวของตัวเลขผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเป็นตัวเลข “สองหลัก” เกือบตลอดในช่วงทศวรรษที่ 1960 ก็ตาม แต่หลังจากการจัดกีฬาโอลิมปิกได้เพียง 2 ปีระบบเศรษฐกิจของญี่ปุ่นก็เติบโตมากยิ่งขึ้นจนกระทั่งมีขนาดของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศใหญ่เป็นอันดับ 2 ของโลกรองจากสหรัฐอเมริกา (สมภาพ มานะรังสรรค์, 2550: 30) ซึ่งในประเด็นนี้สอดคล้องกับการที่ Goldman Sachs ซึ่งเป็นบริษัทวิเคราะห์การเงิน และ

การลงทุนชั้นนำของโลกประเมินว่า กีฬาโอลิมปิก 2008 จะทำให้เศรษฐกิจโดยรวมของจีนเติบโตขึ้น 0.3% ในขณะที่สำนักงานสถิติแห่งชาติของจีนระบุว่า การเป็นเจ้าภาพโอลิมปิกจะทำให้เศรษฐกิจในปักกิ่งเติบโตขึ้น และจะทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของจีนเพิ่มขึ้น 2.5% (Xiang Jianguo, 2004: 46) ดังนั้น นอกเหนือปรากฏการณ์สำคัญซึ่ง “ทุน” และ “กีฬา” จะมาผสมผสานกัน在地ดินแดนแห่งคอมมิวนิสต์ซึ่งครั้งหนึ่งเคยปฏิเสธทุนอย่างชัดเจนแล้ว ก็น่าจะยังมีคำถามสำคัญที่ยังคงรอคอยคำตอบว่า การเป็นเจ้าภาพโอลิมปิกจะเป็นแรงส่งเสริมให้เศรษฐกิจจีนพุ่งทะยานไปข้างหน้าได้มากน้อยเพียงใด เพราะในเมื่อทุกวันนี้จีนก็เป็นยักษ์ใหญ่ทางเศรษฐกิจที่มีศักยภาพ และสถานภาพเป็นรองเพียงสหรัฐฯ เท่านั้น

2. ประเด็นที่ว่าด้วยสถานะของจีนในเวทีโลก

นับตั้งแต่พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศจีนเข้าปกครองประเทศจีนในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1949 มาจนกระทั่งปัจจุบัน รัฐบาลพรรคคอมมิวนิสต์ต้องผ่านพบปัญหา และอุปสรรคนานัปการที่เป็นประเด็นที่ละเอียดอ่อน และกระทบกระเทือนต่อ “สถานะ” และความ “สง่างาม” ของรัฐบาลจีนในสายตาชาวโลก ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างที่ผ่านมามากหลายเหตุการณ์ เช่น ในสมัยสงครามเย็นซึ่งโลกถูกแบ่งออกเป็น 2 ค่ายตามระบอบการเมืองการปกครอง คือ ประชาธิปไตยกับคอมมิวนิสต์ ซึ่งจีนเป็นหนึ่งในกลุ่มผู้นำที่สำคัญของกลุ่มประเทศคอมมิวนิสต์ โดยในช่วงเวลาดังกล่าวกลุ่มประเทศประชาธิปไตยพากันจับตาท่าทีของจีนด้วยความหวาดระแวง โดยเฉพาะบรรดาชาติในขั้วประชาธิปไตยในทวีปเอเชีย เช่น ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ไทย มาเลเซีย ใต้หวัน ฯลฯ ที่ทั้งหวั่นเกรงในอิทธิพล และภัยคุกคามของจีนโดยตรง และหวั่นเกรงการสนับสนุนของจีนที่มีต่อขบวนการคอมมิวนิสต์ในประเทศนั้น ๆ ซึ่งในประเด็นหลังนี้ทำให้จีนถูกตั้งข้อสังเกตว่า “ส่งออกการปฏิวัติ” ไปสู่ประเทศอื่น ๆ ขณะเดียวกันในช่วงเวลาดังกล่าวทางการจีนก็เลือกที่จะปิดตัวเองไม่คบค้าสมาคมกับชาติอื่น ๆ มากนักกระทั่งได้รับฉายาว่าเป็นประเทศ “หลังม่านไม้ไผ่” ก็ยิ่งทำให้ภาพลักษณ์ของจีนดูแข็งกร้าว และทำให้หลายชาติไม่ไว้วางใจต่อจีนมากขึ้น

นอกเหนือไปจากภาพลักษณ์ของจีนในสมัยสงครามเย็นที่ทำให้ภาพของจีนในสายตาของชาวโลกไม่ค่อยสวยงามนักแล้ว ก็ยังมีอีกหลายสถานการณ์ที่ทำให้เกียรติภูมิในเวทีระหว่างประเทศของจีนต้อง “ต่างพร้อย” อย่างน่าเสียดาย เช่น การที่รัฐบาลจีนส่งกำลังทหารของตนบุกเข้ายึดครองทิเบตมาเป็นส่วนหนึ่งของจีน ซึ่งมีผลให้องค์ดาไล ลามะ ผู้นำสูงสุด และผู้นำทางจิตวิญญาณของทิเบตต้องลี้ภัยไปอยู่ที่อินเดียตั้งแต่ปี ค.ศ. 1959 รวมถึงเหตุการณ์ที่รัฐบาลจีนใช้ความรุนแรงเข้าปราบปรามนักศึกษา และประชาชนที่เรียกร้องการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในเหตุการณ์ที่จัตุรัสเทียน อัน เหมิน ในปี ค.ศ. 1989 ทั้งนี้ยังมีการปราบปรามจับกุมกลุ่มผู้มีความคิดเห็นไม่ตรงกับรัฐบาลอีกหลายเหตุการณ์รวมถึงคำร่ำลือที่ว่าทางการจีนบังคับให้นักโทษชาวจีนทำงานอย่างหนักเพื่อหารายได้ให้หน่วยงานของรัฐ ซึ่งเหตุการณ์เหล่านี้ล้วนแล้วแต่ทำให้นานาชาติตั้งข้อสังเกตถึงความรุนแรงที่รัฐบาลจีนได้กระทำต่อผู้คน ภายใต้การปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อสังเกตจากผู้สื่อข่าว นักคิด และนักการเมืองจากโลกตะวันตกที่มีต่อรัฐบาลจีนในเรื่องที่ว่าด้วย “ปัญหาสิทธิมนุษยชน” ประเด็นที่อ่อนไหวเหล่านี้มีผลให้รัฐบาลจีนมีภาพลักษณ์ที่แข็งกร้าว และดูไม่เป็นมิตรนัก ซึ่งที่ผ่านมาก็มีผู้ตั้งข้อสังเกตว่า ที่จีนพลาดโอกาสการเป็นเจ้าภาพกีฬาโอลิมปิก ค.ศ. 2000 ก็เป็นเพราะชาติมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกาตั้งข้อสังเกตและวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลจีนในประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชนนั่นเอง (P. Keith Schoopa, 2004: 192)

อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่าที่ผ่านมารัฐบาลจีนสามารถใช้ “กีฬา” เป็นเครื่องบรรเทาความไม่ไว้วางใจระหว่างตนกับชาติอื่น ๆ หรือบรรเทาภาพลักษณ์อันแข็งกร้าวของตนในสายตาชาวโลกได้อย่างน่าสนใจ เช่น กรณีของการใช้กีฬาเทเบิลเทนนิสเป็นเครื่องมือประสานความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับชาติอื่น ๆ ในสมัยสงครามเย็น ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีว่า “การทูตปิงปอง” นั้น คือการที่รัฐบาลจีนส่งนักกีฬาเทเบิลเทนนิสของตนออกเดินทางไปเยี่ยมเยียน และแข่งขันกระชับมิตรกับนักกีฬาของชาติต่าง ๆ และเชื้อเชิญให้นักกีฬาของประเทศต่าง ๆ เข้ามาเยี่ยมเยียน และแข่งขันในประเทศจีน ซึ่งการดำเนินนโยบายดังกล่าวเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของจีน

ในยุคที่จีนกำลังจะเปิดตัวออกสู่โลกภายนอกมากขึ้น ทั้งนี้อาจรวมถึงการที่ปักกิ่ง รับหน้าที่เป็นเจ้าภาพกีฬาเอเชียนเกมส์ ในปี ค.ศ. 1990 หนึ่งปีหลังจากเหตุการณ์สังหารหมู่ที่จัตุรัสเทียนอันเหมิน ในปี ค.ศ. 1989 ซึ่งการต้อนรับผู้มาเยือนและการจัดการแข่งขันกีฬาอย่างมีประสิทธิภาพของจีนในเวลานั้น ทำให้โลกได้รับรู้ข้อมูลในทางบวกของรัฐบาลจีนมากขึ้น ดังนั้น การเป็นเจ้าภาพกีฬาโอลิมปิกครั้งนี้ก็อาจจะเป็นอีกหนึ่งช่องทางที่รัฐบาลจีนจะใช้เพื่อแสดงออกถึงความน่าประทับใจในดินแดนจีนต่อสายตาของชาวโลกอีกครั้งหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากรัฐบาลจีนสามารถแสดงให้ผู้เข้าร่วมและผู้ชมกีฬาโอลิมปิกจากทุกมุมโลกรับรู้ได้ถึงบทบาทของเจ้าภาพผู้เปี่ยมไปด้วยน้ำใจและโอบอ้อมอารี

นอกเหนือจากภาพอันสวยงามที่รัฐบาลจีนจะนำเสนอสู่สายตาของชาวโลกแล้ว อีกด้านหนึ่งการจัดกีฬาโอลิมปิกครั้งนี้ก็อาจจะทำให้ “ความต่างพร้อม” ของรัฐบาลจีนในปัญหาข้างต้นถูกนำเสนอออกสู่สายตาของชาวโลกได้มากขึ้นเช่นกัน เพราะดังที่กล่าวไปข้างต้นแล้วว่ากีฬาโอลิมปิกเป็นเวทีซึ่งถูกจับตามองจากผู้คนทั่วทุกมุมโลก ดังนั้นกลุ่มบุคคลที่มีความคิดเห็นตรงกันข้ามหรือต้องการต่อต้านรัฐบาลจีนก็อาจจะใช้เวทีนี้เพื่อเสนอแนวคิดของตนเช่นกัน ดังปรากฏเหตุการณ์ว่าในช่วงเวลาแห่งการเฉลิมฉลองของรัฐบาลจีนเพื่อนับถอยหลัง 1 ปี สู่การเป็นเจ้าภาพกีฬาโอลิมปิก เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม ค.ศ. 2007 โดยที่มีการแสดงที่น่าสนใจ คือ การที่นักแสดง-นักร้องกว่า 100 ชีวิต ของจีนร่วมร้องเพลงหลักในงานเฉลิมฉลองการนับถอยหลัง 1 ปี สู่การเป็นเจ้าภาพกีฬาโอลิมปิก คือ “เราพร้อมแล้ว” (We Are Ready) (The Nation, 9 August 2007: 13 a.) นั้น กลุ่มบุคคลหลายกลุ่มที่คิดเห็นไม่ตรงกับรัฐบาลจีนก็แสดงให้เห็นถึง “ความพร้อม” ในการต่อต้านรัฐบาลจีนเช่นกัน เช่น กลุ่มนักเขียน นักกฎหมาย และนักวิชาการชาวจีนบางส่วนได้ร่วมลงนามในจดหมายเปิดผนึกส่งให้แก่รัฐบาลจีนมีใจความสำคัญว่า ในวาระที่จีนจะได้เป็นเจ้าภาพโอลิมปิกนั้น รัฐบาลจีนควรจะดำเนินการเพื่อพัฒนาเรื่องสิทธิมนุษยชนภายในประเทศ เช่น การปล่อยนักโทษการเมือง และเปิดเสรีให้แก่วงการสื่อสารมวลชน (Bangkok Post, 8 August 2007: 12) รวมถึงกลุ่มผู้ต่อต้านรัฐบาลจีนในกรณีของทิเบต ที่มองว่ากีฬาโอลิมปิกเป็นหายนะของชาวทิเบต และเป็นชัยชนะของรัฐบาลจีน

เพราะการที่รัฐบาลจีนได้รับสิทธิ์เป็นเจ้าภาพจัดกีฬาโอลิมปิก ก็เท่ากับว่าทั้งโลกยอมรับในความชอบธรรมของรัฐบาลจีน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้กลุ่มนักเคลื่อนไหวเพื่อการปลดปล่อยทิเบตจากการยึดครองของจีน ซึ่งเดินทางมาจากทั่วโลกมาร่วมกันเคลื่อนไหวในประเทศจีน เพื่อประท้วงรัฐบาลจีน และเสนอคำขวัญของกีฬาโอลิมปิกจากเดิมที่ว่า “One World, One Dream” เป็น “One World One Dream and Free Tibet 2008” โดยผู้ที่ประท้วงรัฐบาลจีนมองว่า “One Dream” หรือหนึ่งความฝันที่ว่านั้น เป็นเพียงความฝันของกลุ่มบุคคลหนึ่งซึ่งหมายถึง รัฐบาลคอมมิวนิสต์จีนเท่านั้น มิใช่ความฝันของผู้คนทั่วทั้งโลกแต่อย่างใด ([http://www.economist.com/world/asia displaystory.cfm?story_id=9613586](http://www.economist.com/world/asia/displaystory.cfm?story_id=9613586), 2550)

จากภาวะข้างต้นจึงอาจกล่าวได้ว่าในขณะที่รัฐบาลจีนคาดหวังว่าจะใช้สถานการณ์เป็นเจ้าภาพกีฬาโอลิมปิกครั้งที่ 29 เป็นเวทีแสดงภาพลักษณ์อันสวยงามและพึงปรารถนาออกสู่สายตาของชาวโลก แต่ในทางกลับกันแล้วกีฬาโอลิมปิกครั้งนี้อาจถูกบุคคลบางกลุ่มใช้เป็นเวทีเพื่อแสดงออกถึงภาพลักษณ์ที่เชิงกร้าวของรัฐบาลจีน ซึ่งน่าสนใจเป็นอย่างยิ่งว่าทางการจีนจะจัดการกับสภาวะเช่นนี้อย่างไร เพราะหากรัฐบาลใช้ความรุนแรงเชิงกร้าวในการจัดการกับปัญหาเหล่านี้ก็ยิ่งเป็นการตอกย้ำ และส่งผ่านภาพพจน์ที่ไม่ดีของรัฐบาลจีนออกสู่สายตาของชาวโลกมากขึ้นเช่นกัน แต่หากรัฐบาลจีนไม่ดำเนินการใด ๆ เพื่อควบคุมความเคลื่อนไหวในการดำเนินงานของกลุ่มคนเหล่านี้ กลุ่มคนเหล่านี้ก็จะมีโอกาสในการนำเสนอภาพลักษณ์ในแง่ลบของรัฐบาลจีนออกสู่สายตาของชาวโลกมากขึ้นเช่นเดียวกัน ดังนั้นจึงเป็นสถานการณ์สำคัญที่จะพิสูจน์ความสามารถในการแก้ปัญหาของรัฐบาลคอมมิวนิสต์จีนอีกครั้งหนึ่ง

นอกจากการแสวงหาการ “ยอมรับ” จากเวทีการเมืองระหว่างประเทศแล้ว สิ่งหนึ่งที่รัฐบาลจีนพยายามแสวงหาการ “ยอมรับ” จากนานาชาติมาโดยตลอดก็คือสถานะของการเป็นชาติที่พัฒนาแล้ว ดังนั้นการเป็นเจ้าภาพกีฬาโอลิมปิกครั้งที่ 29 จึงเป็นเวทีในการพิสูจน์ตัวเองของจีนว่าได้พัฒนาประเทศไปจนบรรลุถึงขั้นของการเป็นชาติพัฒนาแล้วอย่างแท้จริง ในแง่นี้การพิสูจน์ทาง “วัตถุ” อาจเป็นสิ่งที่ทำได้ง่าย และเป็นรูปธรรมที่สุด จึงเห็นได้ว่านับตั้งแต่จีนได้รับเลือกให้เป็นเจ้าภาพกีฬาโอลิมปิกครั้งที่ 29 รัฐบาลจีนได้ทุ่มงบประมาณ

ในการพัฒนา และยกระดับมาตรฐานต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตของผู้คนในมหานครปักกิ่งให้ทัดเทียมกับมาตรฐานของชาติที่พัฒนาแล้ว ซึ่งตัวอย่างที่ชัดเจนในกรณีนี้ คือ ความพยายามของรัฐบาลจีนในการลบภาพลักษณ์ของปักกิ่งในแง่ของการเป็นเมืองที่มีสภาพมลภาวะทางอากาศสูงอันเนื่องมาจากฝุ่นจากทะเลทรายและควันจากรถยนต์ และโรงงานอุตสาหกรรม และสร้างภาพลักษณ์ให้ปักกิ่งกลายเป็นเมืองที่สวยงาม และเหมาะแก่การเดินทางมาเยี่ยมเยือน ซึ่งทำให้รัฐบาลจีนต้องใช้มาตรการ และงบประมาณจำนวนมากในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว สำหรับในกรณีนี้ นาย Sun Weide โฆษกของคณะกรรมการจัดการกีฬาโอลิมปิกครั้งที่ 28 (Beijing Organizing Committee for the Games: BOCOG) แถลงว่า “ถึงแม้ว่ารัฐบาลจีนจะตระหนักถึงปัญหามลพิษทางอากาศ แต่รัฐบาลเชื่อมั่นว่าจะสามารถจัดการกับปัญหาดังกล่าวได้โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่มีการจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก เพราะนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1998 เป็นต้นมา รัฐบาลจีนใช้งบประมาณไปแล้วกว่า 15,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพื่อพัฒนาคุณภาพอากาศในมหานครปักกิ่ง (Bangkok Post, 10 August 2007: 11) โดยมาตรการสำคัญที่รัฐบาลจีนนำมาใช้ได้แก่คำสั่งปิดโรงงาน 3 เดือน ในช่วงก่อนหน้าการแข่งขัน คำสั่งระงับการก่อสร้าง คำสั่งห้ามรถยนต์เก่ากว่า 1 ล้านคันวิ่งในปักกิ่ง การลงทุนย้ายโรงงานเหล็ก และโรงกลั่นออกนอกเมือง รวมถึงนโยบายที่ขอให้ชาวปักกิ่งใช้รถจักรยานให้มากขึ้น (มติชนสุดสัปดาห์, 12 สิงหาคม 2550: 10) ทั้งนี้ยังรวมถึงการลงทุนจำนวนมากเพื่อปลูกต้นไม้นับล้านต้นรอบมหานครปักกิ่ง เพื่อดูดซับควันพิษต่าง ๆ และเพื่อเป็นแนวปราการธรรมชาติในการป้องกันฝุ่นที่พัดพาเข้ามาในปักกิ่งอันเนื่องมาจากการเกิดพายุทะเลทรายในพื้นที่ทะเลทรายทางตอนเหนือของประเทศจีน

ปัญหาอีกประการหนึ่งที่รัฐบาลจีนจำเป็นต้องเร่งแก้ไข เพื่อสร้างภาพลักษณ์ของปักกิ่งให้สวยงามเพื่อต้อนรับมหกรรมกีฬาโอลิมปิกครั้งที่ 29 คือ ปัญหาการจราจรติดขัดในปักกิ่งซึ่งรัฐบาลจีนเกรงว่าปัญหาการจราจรติดขัดจะทำให้เกิดความไม่สะดวกต่อผู้เข้าร่วมแข่งขัน และชมกีฬาโอลิมปิกจึงเร่งพัฒนาระบบการจราจรในปักกิ่ง และมีมาตรการเพื่อบรรเทาปัญหาการจราจร เช่น การสร้างถนนวงแหวนรอบปักกิ่งถึง 6 รอบวงแหวน สร้างรถไฟฟ้าใต้ดินเพิ่ม 6 สาย เพิ่มเส้นทางรถไฟระยะสั้นอีก 43 กิโลเมตร (Melinda Liu, 2007: 13)

ซึ่งทั้งหมดนี้ก็เพื่อให้รัฐบาลปักกิ่งสามารถยกระดับคุณภาพการดำรงชีวิตของ
ผู้คนในปักกิ่งให้เทียบเท่ากับมาตรฐานของนานาชาติประเทศนั้นเอง

อย่างไรก็ตามประเด็นการพัฒนาประเทศอย่างรวดเร็วเพื่อพิสูจน์
ตนเองต่อสายตาของชาวโลกนั้น อาจนำมาซึ่งคำถามต่อรัฐบาลจีนในแง่ที่ว่า
การพัฒนาประเทศอย่างเร่งด่วนเช่นนี้ มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน
และสังคมจีนบ้างหรือไม่ อย่างไร เพราะเท่าที่ผ่านมาก็มีข้อสังเกตว่ารัฐบาลจีน
ใช้อำนาจรัฐในการบีบบังคับหรือคุกคามประชาชนของตนให้ยินยอมรับแนวทาง
ในการพัฒนาของรัฐถึงแม้ว่าการพัฒนานั้น จะส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่
ของชาวจีนเหล่านั้นก็ตาม เช่น กรณีที่รัฐบาลจีนได้ทำการเคลื่อนย้ายผู้คนจาก
ชุมชนหลายแห่งในปักกิ่งออกจากพื้นที่เดิม เพื่อทำการก่อสร้างสถานที่สำคัญต่าง ๆ
ในพื้นที่เหล่านั้น เช่น สนามกีฬา เส้นทางรถไฟ และถนนหนทางสายใหม่ ๆ
เป็นต้น และอีกแง่หนึ่งการพัฒนาเช่นนี้ อาจเป็นตัวการในการทำลายสิ่งแวดล้อม
รวมถึงสิ่งปลูกสร้างที่มีความหมายทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมของปักกิ่ง
เสียเองก็เป็นได้ เพราะการก่อสร้างขนาดใหญ่เช่นนี้ก็มักเป็นตัวการสำคัญในการ
ปล่อยฝุ่นละออง คาร์บอน และเสียงที่เป็นมลภาวะต่อปักกิ่งออกมาเป็นจำนวนมาก
เช่นกัน ส่วนการรื้อถอนบ้านเรือนในชุมชนต่าง ๆ แล้วแทนที่ด้วยสิ่งปลูกสร้าง
สมัยใหม่นั้น ก็อาจเป็นการทำลายสิ่งปลูกสร้างเดิมที่ทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์
และวัฒนธรรมไปอย่างน่าเสียดาย ดังนั้น ปัญหา และภารกิจสำคัญของรัฐบาลจีน
ต่อประเด็นนี้ จึงได้แก่ การสร้างจุดสมดุลระหว่างการพัฒนากับการรักษา
สิ่งแวดล้อม และคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมรวมถึงความรู้สึก
ของชาวจีนที่ได้รับผลกระทบจากสภาวะการพัฒนาเหล่านั้นนั่นเอง

สรุป

ปัจจุบันกีฬาโอลิมปิกมิได้มีนัยยะ และความสำคัญเพียงแค่ว่า “การจัด-
การแข่งขันกีฬา” รายการหนึ่งเท่านั้นอีกต่อไป เพราะมหกรรมกีฬาดังกล่าว
มีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับภาคส่วนต่าง ๆ อย่างมากมาย ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่มี
ส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงหรือไม่ก็ตาม สำหรับกีฬาโอลิมปิกครั้งที่ 29 ซึ่งจะ

เริ่มต้นขึ้น ณ มหานครปักกิ่ง เมืองหลวงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ในวันที่ 8 สิงหาคม ค.ศ. 2008 หรือ 8/08/08 ในเวลา 20.08.08 นาฬิกา (08.08.08) ตามเวลาท้องถิ่น ซึ่งเป็นวัน และเวลามหามงคลตามความเชื่อเรื่องตัวเลขมงคลของชาวจีนก็มีความหมายที่ลึกซึ้งซึ่งทั้งต่อตัวประชาชน สังคม และรัฐบาลจีนเช่นกัน เพราะการเป็นเจ้าภาพกีฬารายการที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของมวลมนุษยชาตินี้ จะเป็นเวทีที่สะท้อนภาพลักษณ์ที่น่าสนใจของจีนออกสู่สายตาของชาวโลกที่จับจ้องอยู่อย่างน้อยที่สุด 2 ประเด็น คือ 1. ประเด็นที่ว่าด้วยทุน และระบบเศรษฐกิจของจีน 2. ประเด็นที่ว่าด้วยสถานะของจีนในเวทีโลก ซึ่งทั้งสองประเด็นนี้จะเป็นดัชนีสำคัญในการชี้วัดสถานะแห่งการเป็นมหาอำนาจของจีนในโลกยุคปัจจุบันได้เป็นอย่างดี ดังนั้น นี่จึงเป็นเหตุผลสำคัญอย่างที่ว่า เพราะเหตุใดการนับถอยหลังสู่การเริ่มต้นกีฬาโอลิมปิกครั้งที่ 29 จึงไม่ใช่เรื่องที่น่าสนใจสำหรับผู้คนที่สนใจเพียงเรื่องราวของกีฬาเท่านั้น หากแต่ยังเป็นเรื่องที่น่าสนใจสำหรับผู้คนที่สนใจใฝ่รู้ในความเป็นไปของโลกเช่นกัน

บรรณานุกรม

หนังสือ

- Bailey, Paul J. (2001). *China in the Twentieth Century*. Cornwall: TJ International LTD.
- Baum, Richard. (1994). *Burying Mao: Chinese politics in the age of Deng Xiaoping*. Princeton, N.J.: Princeton University Press.
- Cook, Ian G. and Geoffrey Murray. (2001). *China's Third Revolution: Tensions in the Transition to Post-Communism*. Great Britain: Curzon Press.
- Farrel, Martin F. (1997). *Global Power of East Asian Tinderbox? China in the post-Deng, post-Cold War Era, in Rise of East Asia*, Edited by Mark T. Berger and Douglas A Borer. New York: Routledge.

Hill, Christopher R. (1992). *Olympic Politics*. Manchester: Manchester University Press.

Leonard, Wilbert Marcellus. (1984). *A Sociological Perspective of Sport. (Third Editon)*. New York: McMillan.

Mandell, Richard D. (1992). *The First Modern Olympics*. California: University of Columbia Press.

Schoopa, P. Keith. (2004). *Twenty Century China: A History in Documents*. New York: Oxford Press.

Xiang Jianguo. (2004). *China Focus 2003-2004*. Beijing: China Intercontinental Press.

บทความ

เขียน วีระวิทย์. (2549). *เสถียรภาพทางเศรษฐกิจของจีนและแนวโน้ม*. ใน *จีนใหม่ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มติชน.

สมภาพ มานะรังสรรค์. (2550) *ญี่ปุ่นและจีนกับการจัดกีฬาโอลิมปิก*, เนชั่นสุดสัปดาห์ 15 (777): 30.

Liu, Melinda. *Beijing Reborn with the Olympic Approaching*. Newsweek, 13 August 2007, pp. 10-16.

Mcguigan, Cathleen. *Architechts on the Ramparts of the Chinese Design Revolution*, Newsweek, 13 August 2007. pp. 16-17.

หนังสือพิมพ์

มติชนสุดสัปดาห์, วันอาทิตย์ที่ 12 สิงหาคม 2550, หน้า 10.

Bangkok Post, Wednesday 8 August 2007, p. 12.

Bangkok Post, Friday 10 August 2007, p. 11.

The Nation, Thursday 9 August 2007, p. 13 a.

เครือข่ายอินเทอร์เน็ต

(<http://en.beijing2008.cn/46/74/article211987446.shtml>).

10 สิงหาคม 2550.

(<http://en.beijing2008.cn/93/36/article214003693.shtml>).

10 สิงหาคม 2550.

(http://en.wikipedia.org/wiki/Beijing_National_Stadium).

12 สิงหาคม 2550.

(http://english.people.com.cn/200704/16/eng20070416_366718.html). 15 สิงหาคม 2550

(<http://www.bangkokbiznews.com/2004/special/olympic2004/news.php?news=history1.html>). 9 สิงหาคม 2550

(http://www.economist.com/world/asia/displaystory.cfm?story_id=9613586). 25 สิงหาคม 2550